

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopvs De Bonis intuitu Episcopatus acquisitis an poßit testari?
Allegatio CXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

2 Cum igitur Episcopatus possit renuntiari, ut probat equaliter 7. questione 1. capite 1. de renunt. Pute. decis. 162. libro 1. Flamin. de resign. libr. 2. questione 1. n. 53. necesse est ut inquiramus quæ causæ in illius renunciatione requirantur, plures esse legimus in cap. nisi cum pridem de renunt. ubi Pontifex in hæc verba.

3 Intrui te itaque volumus, quod hæc sunt illa, quæ per cedendi Episcopus licentiam potest postulare, conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, graue scandalum, irregularitasque personæ, &c. quas omnes causas, cæteraque ad hanc materiam conducentia percurrunt, lateque declarant Euseb. d. c. 28. à numer. primo. Flamin. de resignat. libro 5. questio. 3. per totam, ad quos breuitatis causa remitto Lectorem, ne ultra modum longius fiam: illud tamen aduertendum duxi, quod in cessionibus Episcopatum præstatum consensus Cardinali, qui confect processum, & est relationem in consilio facturus, per se, vel per schedulam, ut de quotidiana praxi testantur Flamin. lib. 8. q. 8. n. 10. Ioan. à Cochier. in comment. ad reg. 43. alias 44. Cancell. n. 34. pagina 421.

4 Per procuratorem etiam episcopatu potest renuntiari Clem. 1. ibi. pontificali, de renunt. Flamin. libro 9. questione 2. numero 2.

S V M M A R I V M.

1 vitam communem omnes fideles agebant in principio nascentis Ecclesiæ, propriumque nihil habebant.

2 Laici à communi vita primum recedere cœperunt.

3 Ecclesiasticorum bona in quatuor partes olim diuisa fuerunt, scilicet una Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, 4. fabricæ Ecclesiæ.

4 Beneficiarij an habeant dominium suorum beneficiorum, ostenditur.

5 Episcopi, ac alij beneficiarij non monachi testari non possunt ex fructibus suorum beneficiorum, quia à lege Canonica prohibentur.

6 Beneficiarius ex consuetudine totius Hispaniæ potest testari de acquisitis intuitu beneficiorum.

7 Episcopi quare de acquisitis intuitu Ecclesiæ, sicut clerici, secundum hædarnam consuetudinem testari non valeant, ostenditur.

8 Vacationis tempore aduenientia ad futurum successorem pertinent Episcopum.

9 Episcopus de bonis intuitu Episcopatus tam vere, quam præsumptiue acquisiti, præter Ecclesiæ, nullum potest facere heredem.

10 Testari de patrimonialibus, & de bonis, quæ suo labore, & industria acquisiuit, valet Episcopus.

11 Bona quando censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita, ostenditur.

12 Bona intuitu Ecclesiæ acquisita præsumuntur, quando tempore promotionis constat Episcopum nihil habuisse.

13 Bona si inueniantur penes Prælatum, & nesciatur vtrum acquisita fuerint ante, vel post Episcopatum, tunc præsumuntur intuitu Ecclesiæ fuisse comparata.

14 Bona penes Prælatum reperta potius ex ipsius bonis, quam Ecclesiæ, quæ sita præsumuntur, si de renuntate beneficij, & de proprijs diuitijs Prælati constet.

15 Inventarium illarum rerum debet facere Episcopus, quas in se ex ipsius patrimonio comparauit tempore, quo Episcopatum consequitur.

16 Episcopus translatus tenetur priori Episcopatu relin-

quere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas, ac etiam libros, ornamenta, & argentaria de redditibus prioris Episcopatus quæ sita.

17 Bona emptæ per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus an ipso iure transant in dominium Ecclesiæ, an vero penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant, ostenditur.

18 Testari non potest Monachus in Episcopum promotus.

19 Monachus factus Episcopus non eximitur à paupertatis voto, nec efficitur verus dominus reddituum ecclesiasticorum instar Episcoporum secularium.

20 Monachus factus Episcopus quicquid acquirit suæ Ecclesiæ acquirit cum sola administratione.

21 Monachus factus Episcopus non potest post mortem de bonis disponere.

22 Monachus factus Episcopus in vita tam plene potest disponere, quam ample potest licite Episcopus secularis.

23 Licentiam concedere potest summus Pontifex Monachis Episcopis ut testentur.

24 Monachus Episcopus in obtinenda à Pontifice licentia ad testandum etiam ad opera pia duplex impedimentum tenetur explicare, alterum se esse Religiosum, alterum se esse Episcopum.

25 Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat, etiam re integra morte concedentis.

26 Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat vigore prædictæ facultatis semel testamento factæ.

27 Licentia testandi superueniens validum efficit prius testamentum absque ea factum.

28 Bona acquisita ab Episcopo Monacho post adeptum Episcopatum eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiæ cuius est Episcopus, pertinent, quamvis iure hereditario, vel donatione, aut propria industria, & labore post Episcopatum acquisita sint.

29 Monachus factus Episcopus ex Minorum Fratrum ordine dum vixerit habet ius succedendi parentibus, & agnatis, ac recuperandi bona undecunque quæ sita, in quibus ipse mortuo succedit sua Ecclesiæ.

30 Episcopus à tempore confirmationis pontificiæ incipit Ecclesiæ acquirere.

31 Titularis Episcopus Pontifici acquirit.

32 Donatio causa quoad mortis suum effectum, & efficaciam accedit, & assimilatur ultimæ voluntati.

33 Donare potest Episcopus inter viuos etiam non modice, & in profanos usus.

34 Declaratur textus in cap. ad hæc vers. viuentes de testamentis.

35 Beneficiarij in agitudine constituti an liceat immoderatas facere donationes, ostenditur.

36 Patrimonium habens Episcopus an possit illud conseruare, & redditus Ecclesiasticos, in usus profanos expendere, ostenditur.

37 Declaratur tex. in c. clericos 1. q. 2.

38 Declaratur tex. in cap. illi autem 12. q. 1.

EPISCOPVS DE BONIS

intuitu Episcopatus acquisitis
an possit testari?

ALLEGATIO CXIV.

IN principio nascentis Ecclesiæ, tempore scilicet Apostolorum, & in Ecclesia primitiua omnibus fidelibus fuisse vitam communem constat ex epistola *Diui Clementis*, relata in cap. dilectissimi 12. qu. 1. propriumque fideles nihil habebant, sed cum ad Fidem conuerterebantur, vendebāt omnia, & pretium Apostolis offerebant qui loculos habebant, ubi hæc reponebantur, ut suis, clericorumque necessitatibus prouiderent. *Act. capite 2. §. 6. D. Paul. 1. ad Corinth. 9. tex. in c. habebat Dominus 12. qu. 1. Bellet disquisit. cleric. p. 1. tit. de bonis clericis §. 1. numero 3.*

2 A qua communione primum laici recedere cœperunt, deinde clerici multis temporibus retinuerunt (degebant enim vitam communem sub Episcoporum potestate) & in Episcopi administratione erant bona omnia temporalia, constat ex c. quia tua, & c. scimus, 12. qu. 1.

3 Cum enim postea à tempore Constantini mirum in modum crescerent Ecclesiæ bona, ut refertur in cap. futurum, 12. qu. 1. & clerici, ac si vita recesserint Episcopi, etiam minus fideliter bona, quæ offerebantur, dispensarent, prudenter Romani Pont. in quatuor partes bona omnia diuidenda constituerunt, ut una Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ applicaretur in cap. quatuor, & in cap. de redditibus, cum sequentibus, 12. questione 2. Post hæc tempora diuisi iam Parochii à Papa Dionysio ut habetur in cap. 1. 13. qu. 1. & recedentibus clericis ab illa communi vita, cœperunt singuli oblationes, atque decimas, & alia bona, quæ ad Ecclesias sibi traditas pertinebant, sibi retinere. Deinde cum iam hæc fuerit in omnibus Ecclesiis præscripta consuetudo Romani Pontifices eam comprobauerunt, ut probatur in cap. nec numerus 10. questione 3. atque ita decimæ, & oblationes pro ecclesiastico stipendio, & loco quartæ sibi debita, iuxta antiquam illam diuisionem singulis clericis in Ecclesiis sibi traditis relicta sunt, cum onere tamen reparandi fabricam, ut probat c. 1. de Eccl. adific. iunctis traditis à Cened. ad Decret. collect. 133.

4 Ex quibus intertur resolutio ad illam difficile questionem, an scilicet beneficiarij habeant dominium in fructibus suorum beneficiorum? in qua pars affirmatiua verior est, nam redditus beneficiorum assignantur non in sustentationis stipendium, sed magis in stipendium laboris, ut satis probant auctoritates adductæ in cap. clerici omnes, 1. questio, 2. cum similibus, constat autem eas portiones, quæ alicui assignantur in laboris stipendium, quoad plenum dominium eidem acquiri, ut apparet in stipendio militis pro militia, vel Doctoris pro lectione, & in multis aliis. Hinc in multis iuribus beneficiarios fructus suos non facere dicitur, quasi in eis dominium acquirant, ut Concil. Trid. sess. 23. de reform. capit. 12. vers. præterea obtinentibus, ibi, quos ratione etiam præbendæ, ac residentie

fecit suos, & vers. prouisi autem, ibi, fructus non taceant tuos, & sess. 23. de reform. capit. 1. vers. si quis autem, ibi, tum pro rata temporis absentie fructus suos non facere. Deinde pars hæc affirmatiua ex eo probatur, quia facta diuisione illa reddituum ecclesiasticorum in quatuor partes, omnes, quibus portiones illæ fuerunt assignatæ, earum dominium liberum ab omni onere sibi acquirunt, ut patet in pauperibus, licet enim ex sua parte aliquid eis superfluat, nemo dicet teneri id aliis pauperibus erogare: & similiter in fabrica; est enim titulus diuisionis à lege, vel Superiore habitus sufficiens ad dominium transferendum, non minus, quam emptio, & similes l. 1. Cod. communia virisque, cum similibus, igitur cum loco prædictæ quartæ subsequantur beneficiariis oblationes, atque decimæ pro ecclesiastico stipendio, sicut illius habebant dominium, ita & huius, facit auctoritas tex. in cap. de cleric. non residen. in 6. ibi, dominium non acquirant, ex quibus hæc sententia recipitur ab omnibus nouioribus, quam sequuntur, etiam hodie communem esse testantur Cou. in cap. cum in officijs, numer. 4. de testamen. Molin. de primogen. libro 2. capit. 10. numero 34. Sarmi. de redditibus ecclesiasticis p. 4. capit. 6. Mayfil. Columna eod. tract. capit. 34. & 35. spin. in speculo testam. in rubric. gloss. 14. numero 7. Doctor. Barb. in l. diuortio, in princip. p. 2. numero 53. ff. soluto matrimen. P. Malder. de iustitia, & Religione tit. 4. capite 4. diffinit. 2. Lessi. eodem tractat. libro 2. capite 4. numero 43. & Molin. tractat. 2. disputat. 142. Nicol. Garci. de beneficijs par. 2. capite 1. numero 5. plures per Cened. ad Decretal. collect. 12. numero 5. quamuis beneficiarios quoscunque solum est censuarios horum bonorum, ita ut necessaria sibi, & familiæ suæ habeant, reliqua in pauperes dispenlent, morticui detendere nitantur, Nauar. de reddit. ecclesiasticis, questione 1. monit. 20. cum sequentibus. sequuntur Menoch. consil. 66. numero 32. de arbitri. casu 433. numero 35. Paul. Comitrol. respons. moral. libro 1. questione 70. Frat. Emman. questio. Regular. tom. 3. questio. 74. artic. 4. versicul. quintaratio, Palasc. de parit. capite 36. numero 4. Cald. Pereire de resolution. emphyteut. capite 15. numero 43. & de empt. cap. 16. numero 1. Aloys. Rycc. in praxi fori ecclesiasticæ, decisio. 601. numero 2. in prima editione, & resolutione 326. numero 2. in secunda editione. Verum sententia affirmatiua est adeo vera, & amplectenda, ut propterea beneficiarius vane, ac male consumens fructus beneficij, non teneatur ad restitutionem, quamuis peccet, & quidem mortaliter, non contra iustitiam, sed contra charitatem, seu misericordiam, si in notabili quantitate id faceret, & excelsus esset magnus, prout resoluunt Molin. de primogen. libro 2. cap. 10. numero 46. & numero 52. praxis Episcop. par. 1. verbo clericus, §. 10. Paul. Comitrol. lib. 1. q. 71.

5 Hinc colliges falsam esse illorum opinionem dicentium Episcopos, ac alios beneficiarios non monachos ideo testari non posse de acquisitis ex fructibus suorum beneficiorum, quia domini illorum non sunt, conuincitur enim ex supradictis, nam vera ratio est, quod ideo Episcopi, & clerici de acquisitis intuitu suorum beneficiorum testari non possunt, quia à lege Canonica prohibentur in cap. præfenti, & in cap. quia sepe, & in cap. Episcopi 12. questione 1. & in cap. cum in officijs, & in ca. ad hec. & in cap. quia nos, & in cap. de relator. 12. de testamen. & in Clement. statutum de elect. neque valet argumentum, non potest testari, vel non potest

alienare, ergo non est dominus, probat *tex. in l. non ideo minus ff. de rei vendicat. leg. pen. & per totum Cod. qui testam. facere poss. & per totum insit. quibus non est permissum facere testam.* explicat post multos *Pinel. in l. 1. (od. de bonis maternis, par. 2. numero 1. & numero 5.* Et confirmatur ex verbis illorū iurium, quæ semper iuris prohibitionem denotant *d. cap. cum in officijs, ibi, antiquis Canonibus constat inhibitu, dict. cap. quia nos, ibi, nullum de iure possunt facere testamentum, d. cap. ad hæc, ibi, de iure testari non possunt.*

6 Ex consuetudine tamen potest beneficiatus testari de acquisitis intuitu beneficiorum, quæ consuetudo est in Hispania quoad clericos Episcopis inferiores, nempe quod possint de illis testari, & in illis ab intestato consanguinei, succedere, de qua consuetudine testantur *Conar. in dict. cap. cum in officijs, numero 9. Duenh. reg. 366. num. 11. Nauar. in manual. capit. 25. numero 129. & de rediv. ecclesiastic. questione 3. numero 10. & in apologia quæst. 1. monit. 40. & quæst. 3. monit. 5. & de spolijs clericorum, §. 6. numer. 6. sarn. de rediv. ecclesiastic. par. 4. capit. 1. numero 8. Molin. de primogen. libro 2. cap. 10. numero 56. Crass. de success. §. testamentum, questione 34. numer. 9. P. Molin. de insit. tractat. 2. disputation. 147. versicul. his explicatis, Salzged. ad Bernard. in practice. cap. 132. litt. A. alias capit. 135. in nouiss. edit. Gam. decision. 315. a numer. 6. Doctor Barb. in l. diuortio in princip. par. 2. a numero 60. ff. soluto matrimonio. Azor. institution. moralium parte 2. libro septimo, cap. 10. question. 1. & libro 8. capit. 4. question. quart. Sura. de aliment. titulo 9. question. 12. a numero primo. Gutier. practice. libro 2. question. 114. Valasco. consult. 165. numero 11. & de partit. capit. 35. a numer. 7. Modernus de iurisdictio. par. 4. casu 24. numero 21. Castil. quotidian. libro prim. de usufructu capit. 79. numero 7. in fine, Nicol. Garci. dict. capit. 1. a numero 8. Aloys. Ricci. in collect. decision. part. 5. collect. 1718. plures per Cened. ad Decretal. collect. 12. numero 2. & est apud Hispanos l. fin. titulo 8. libro 5. recopilat. & apud Lusitanos Ordinatio Regia libro 2. titulo 18. §. 7. quæ consuetudo approbata est per Rotam in una Valentina fructuum Archipresbyteratus de Porcillo 26. Februarij 1580. coram Illustrissim. Cardini. Lanceloto relata per Garci. d. capit. 1. numer. 12. & in tota Gallia eandem esse consuetudinem ait Anton. de Testang. Præf. Tholof. en ses Arrests de Tolosa arresto 5. numero 6. 7. 23. Chopin. monast. libro 2. titulo 2. numero 13. in marg. titul. 3. num. 9. nili comparata bona sint sub nomine, & ad opus Ecclesiæ Ludovic. Carond. d. respons. lib. septim. capit. 117.*

7 In assignanda differentia ratione, quare Episcopi de acquisitis intuitu Ecclesiæ secundum consuetudinem hodiernam testari non possint, & tamen reliquis beneficiariis consuetudo testandi facultatem generaliter concesserit, elaborant Doctores, alij enim eam assignant, quod Episcopi speciali iustitiæ præcepto tenentur pauperibus superflua erogare; alij inter habentes, & non habentes administrationē distinguunt, qui omnes iuxta supradicta non sunt audiendi. *Gam. vero dicto loco eam esse inquit, quia clerici Episcopis inferiores introduxerunt consuetudinem suis prælatis scientibus, & consentientibus, Episcopi autem sine scientia Summi Pontificis, qui consuetudinum particularium non habet notitiam cap. 1. de constitution. libro sexto.* Quæ ratio minime defendi potest si aduersas consuetudines rationa-

biles, & præscriptas vim, & auctoritatem accipere à legibus, seu Principe, dum hanc vim consuetudini deferunt, ut legem possint vincere, non autem esse necessariam specialem in quavis consuetudine legis, vel Principis approbationem notant contra *glos. ultimam, ibi Abb. & Doctor. communiter in cap. ult. de consuetudin. ut post Roch. testatur Conar. in reg. possessor. 2. p. in princip. numero 9. versicul. tertio, & multi quos copiose refert Duenh. reg. 141. multoque minus inferiorum Prælatorum scientia necessaria est, cum, licet velint hanc vim consuetudini tribuere, non possint ex notatis in cap. quod super his, de maiorit. cum multis, de quibus Duenh. reg. 250. Bernard. & Salzged. reg. 23. Falco. reg. 433.*

8 Quare facilis ratio illa potest esse, quia in Prælatis Ecclesiarum Cathedralium, qui sunt Episcopi, & similibus statutum fuit, ut obuenientia tempore vacationis ad futurum successorem pertinerent, ut probant *tex. in cap. quia sæpe, de elect. libro 6. Clement. statutum eodem titul. Conar. in cap. relatum 2. numero tertio, de testament. Doct. Barb. dict. p. secund. numero quinquagesimo nono, idque in reliquis omnibus beneficiariis statutum fuit, sub illa tamen differentia, quod in Episcopis, & similibus contraria consuetudo reprobatur in dict. cap. quia sæpe, & in d. Clement. statutum, in aliis vero inferioribus expresse approbatur in dict. cap. præfenti, nam, ut supra dixi, consuetudines ex legis prohibitionem vires accipiunt, nimirum si in Episcopis, & similibus consuetudo non induxerit, ut testari possint de quæsitis intuitu Ecclesiæ, sed adhuc in illis sunt in viridi obseruantia Sacri Canonis, qui sic relicta iubent successori reseruari; in clericis vero inferioribus contrarium induxerit: & confirmatur, quia licet valde controuersum sit inter scribentes an noua consuetudo valeat introduci, quando per legem aliquam in specie reprobata reperitur? verior & receptior sententia est non valere, nisi noua causa proponatur, ex qua rationalis reddatur, nulla autem apparet ratio noua, quare oportuerit contra dictam Clement. statutum, cum similibus, quæ hanc consuetudinem improbant, de nouo eandem introducere. Denique quamuis sequamur opinionem affirmatiuam, *glos. verbo consuetudinem, in d. Clem. statutum, concluderet ea differentia, quod potuit introduci, sed nihil facit ad præsentem casum, in quo neque introducta est, neque esset rationabile introduci.**

9 Ex hucusque dictis iam infertur de bonis intuitu Episcopatus, tam vere, quam præsumptiue quæsitis Episcopum præter Ecclesiam nullum facere heredem posse propter legis humanæ prohibitionē ex iuribus supra citatis: de aliis vero patrimonialibus libere testari valet, ac de ipsis maioratum facere *Modern. de iurisdict. p. 4. casu 24. numero 3. Cardosio in praxi iudicum, verbo Episcopus, numero 55.*

10 Item de bonis, quæ suo labore, & industria acquisiuit, quamuis ratione Ordinis, non tamen prætextu Episcopatus, vel bonorū Ecclesiæ: qualia sunt, quæ Episcopus acquisiuit, quatenus Vice-Rex, vel ab illis capit, qui ad Ordines promouentur, stipendium, & illud quod Cardinales accipiunt à Rom. Pont. ratione Cardinalitij galerij, ut vocant, ita *Doct. communiter in authent. licentiam, c.*

de Episcopis, & Cleric. Conar. in capite 1. de testament. numero 11. Nau. de rebus. quæst. 1. mon. 19. n. 1. Clar. §. testament. q. 27. n. 3. Molin. l. 2. c. 10. n. 27. Crass. §. testament. q. 27. num. 3.

11 Et ut scire possis quando bona censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita sequentes distingue casus. Aut enim constat Prælaturam habuisse bona tempore suæ promotionis: aut constat quod non habebat: aut sumus in dubio. Primo casu non intuitu Ecclesiæ, sed personæ quæsitæ censentur, cum præsumatur pro possessore, & contrarium intendenti incumbat onus probandi, & deinde, quia in his terminis pro Ecclesia nulla, & pro ipso Prælato non parum probabilis datur coniectura, cum constet bona illa iam multo ante Episcopatum fuisse penes eundem, *tex. in dist. cap. 1. de testam. ibi, quod cum ante Episcopatum ordinem, dist. cap. de syracusana, ibi, vniuersa sui Episcopatus quæsitata tempore, Ecclesiæ suæ dominio sociaret, quasi longe aliud in quæsitis ante Episcopatum esset resoluendum.*

12 In secundo vero casu, quando tempore promotionis, constat nihil habuisse pro Ecclesia præsumendum est, quod intuitu illius fuerint quæsitata *tex. in dist. capit. 1. dum probat nulla Episcoporum bona posse ab alijs detineri, nisi illa solummodo, quæ Episcopus ante Episcopatum propria habuisse constituit: ergo cum exceptio finiet regulam in contrarium, fati omnino oportet omnia quæsitata post Episcopatum præsumi intuitu Ecclesiæ quæsitata, interim dum aliud legi imo non probatur, iuvant maxime vltima verba eiusdem *tex. ibi, vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse, &c. dist. cap. de syracusana, ca. 3. de peculio clericorum, ibi, post dies consecrationis, glos. verbo probentur, per *tex. ibi in authent. de ecclesiastic. tit. §. interdicimus, collat. 9. glos. verbo Prælatus per *tex. ibi, in Auth. licentiam, C. de Episcopis, & Cleric. glos. verbo morientium, in cap. 2. de success. ab intest. Abb. in d. cap. 1. notab. 6. & ibi Conar. numero 6. communis, ut per Clar. §. testamentum, quæstio. 27. vers. sed quid, Menchag. illustr. cap. 103. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de bonis cleric. §. 2. numero tertio. Menoch. conf. 195. à princip. Gam. in casu notabili decisio. 313. numero secundo.****

13 Tandem in tertio casu, quando sumus in dubio, quia neque constat bona inuenta penes Prælatum fuisse quæsitata ante, vel post Episcopatum, tunc etiam pro Ecclesia præsumendum est, quod illius intuitu fuerint comparata, *tex. optimus in d. c. 1. ibi, vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse: si consideres æquiparationem, quam *tex. facit de bonis, quæ erant Ecclesiæ ante Episcopi consecrationem, & de illis, quæ in Episcopatus Ordine Episcopus acquisiuit, ad effectum ut utraque in Ecclesiæ dominio conferrentur. Priora quia realiter ad ipsam Ecclesiam pertinent, posteriora vero, quia saltem præsumptiue d. cap. 1. de peculio clericorum, cap. res in Episcopatu 12. q. 2. Crass. §. testament. quæst. 34. nu. 2. Menoch. d. casu 105. num. 3. Cened. ad Decretal. collect. 145. num. 2. Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 6. à num. 35.**

14 Si vero constet de tenuitate beneficii, & de bonis, ac diuitiis proprijs clericici, bona, quæ recepta fuerint, potius præsumi debent quæsitata ex bonis clericici, quam Ecclesiæ, *Abb. in capit. 3.*

numero 3, de pecul. cleric. & in cap. cum esset, numero 24. de testam. Conar. in cap. 1. numero 10. eod. tit. Beron. conf. 7. numero 7. volum. 2. Rota divers. p. 3. decis. 582. numero 7. & 10. Bellet. dict. tit. de bonis cleric. §. 6. numero 8.

15 Ut igitur omnis in hac re dubietas tollatur debet Episcopus tempore, quo Episcopatum consequitur, inventarium illarum rerum facere, quas ipse ex patrimonio, vel alio titulo comparauit, ut probat *tex. in d. cap. de syracusana, 28. dist. ibi, presentis temporis habita rerum descriptione substantiam, &c. cap. manifesta, cap. sine manifesta, 12. quæstio. 1. post specul. quem refert Cened. d. collect. 145. numero secundo. Abb. in d. c. 1. n. 9. vers. tamen Episcopus, quod si Prælatus hoc non fecerit præsumitur contra eundem nihil habuisse, & quod omnia intuitu Ecclesiæ acquisierit, ut in simili de hærede non conferente inventarium probat *authen. de hæred. & Falcid. §. jancimus, collat. 1. vers. patet.**

16 Episcopus translatus tenetur priori Episcopatu relinquare fructus iam perceptos, & res ex illis emptas; prout resoluunt *Paul. conf. 337. numero 8. lib. 1. Alciat. resp. numero quadragésimo nono, libro primo. Sarm. de rebus. parte 2. capite 4. in fine, sequitur D. Barboſa in l. diuortio, in princip. numero 52. cum sequentib. ff. soluto matrimonio, ac etiam libros, ornamenta, paramenta, argentiaria de rebus prioris Episcopatus emptas, Barbat. consil. 20. numero 19. vers. & vidi hoc anno, volum. 3. quem refert, & sequitur Bellet. d. tit. de bonis clericorum §. 8. numero sexto. Mouentur primo, quia ut supra dictum est, morte Episcopi conferenda sunt in dominio Ecclesiæ omnia illius intuitu comparata, & futuro successori reseruanda, *cap. quia sepe 40. de elect. libro 6. cap. ult. §. porro, de officio Ordinari. eod. lib. sane translatus quoad Episcopatum à quo transfertur pro mortuo reputatur; unde qui eidem succedit non viuenti, sed defuncto quodammodo substituitur cap. in apibus. §. ecce, vers. translatus, 7. quæstio. 1. glos. pen. recepta in cap. susceptum, 6. de re script. in 6. glos. verbo morte, in cap. si Episcopus de supplen. neglig. Prælatus in 6. glos. verbo morti, in Clementin. 1. ut lite pend. Deinde iuadetur in cap. manifesta, 12. quæst. 1. ibi, si Episcopo contigerit inopinatus transitus res Ecclesiæ nullo modo possint minui, aut perire, bonus *tex. in cap. si quis iam translatus, ibi, nihil habeat commune cum priori 21. quæstio. 2. Denique quia translatus legitime dicitur ille, qui Apostolica auctoritate transit dict. cap. si quis, ver. aliud est, & per totum, de translatis. Prælatus. Sane Principis concessio in dubio, dum aliud non exprimit, nullum continet tertij præiudicium, l. 2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publico, ca. super eo, 15. ad fin. de offic. deleg. cum similib. igitur translatio non debet operari præiudicium prioris Episcopatus, quicquid contrarium velint *rbaldens. de success. ab intest. part. 2. §. fuita numero 11. Paulin. de potest. Capituli p. 2. quæst. 8. numero 28. vers. & adde, Calderin. conf. 12. de rebus Ecclesiæ, prout omnes refert Doctor. Barb. d. numero 52.****

17 Vtrum autem bona emptas per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus ipso iure transeant in dominium Ecclesiæ, an vero penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant? quæstio est ad præsens institutum non contentenda, in qua pars affirmatiua, quæ vera est, luaderetur

suadet ex verbis text. in dist. cap. 1. de testament. ibi, in eiusdem Ecclesia domino conferetur, quae supponunt dominium iam quæsitum, illiusque conseruationem omnino procurandum, quasi eo ipso, quod sint empta, statim Ecclesia fuerint quæsitæ: bonus text. in auth. licentiam, versic. ceteris, C. de Episcopis, & clericis, si expensas Episcopum solummodo posse disponere de acquisitis ante Episcopatum, vel de illis, quæ sibi iure consanguinitatis usque ad quartum gradum post adeptum Episcopatum obuenerunt, quibus duobus solummodo exceptis, cætera omnia dominio Ecclesiæ reuerantur, ergo non solum redditus, & bona similia, sed etiam alia ex eisdem empta ipso iure in dominium Ecclesiæ transeunt, in quo conseruantur cap. inquirendum de peculio clericorum, ubi gloss. verbo comparauit. Hanc igitur partem affirmatiuam sequuntur gloss. verbo comparauit, in dist. cap. inquirendum, gloss. verbo non negabit in leg. si ut proponit, C. de reuendicat. gloss. verbo constitutum, in leg. penult. C. si quis alteri, vel sibi, gloss. verbo construxisse, in cap. Apostolici, 12. quest. 2. post alios com. in dist. ca. 1. de testam. num. 5. Trag. de primileg. p. 1. causæ, priuileg. 120. Xuar. allegat. 28. num. 25. à princip. sarmi. de reudit. p. 3. c. 2. à n. 5. quamuis oppositum teneatur post Innoc. & So. com. ac 10. And. in d. cap. inquirendum, ubi sicul. falso communem dicit, Nauar. in apologia q. 1. mon. 37. & 66. & in cap. non dicatur, §. 1. numero 4. & §. 6. numero 4.

18 Vnde à fortiori sequitur monachum in Episcopum promotum testari non posse, nam ultra rationes supra expensas in Episcopo non monacho, viget & alia efficax in Episcopo Monacho, quia ab eo vota in religione omnia non laxantur, nec limitantur, nisi quatenus illorum obseruantia obstat executioni muneris Episcopalis tantum maiori bono, iuxta resoluta per me p. 1. tit. 1. caput. 4. à numero 12. cum ergo teneatur voto paupertatis, post factum Episcopum ab eo non absoluitur, nec efficitur dominus reddituum ecclesiasticorum, sed solum administrator, quia abdicatio omnis dominij non obstat Episcopali muneris, dummodo talis Episcopus liberam habeat administrationem omnium bonorum ecclesiasticorum, ut ea in quolibet vsus decentes expendat.

29 Quare Religiosum creatum Episcopum non eximi à paupertatis voto, nec effici verum dominum reddituum ecclesiasticorum instar Episcopo- rum secularium tueretur s. Thom. quest. 88. artic. 11. ad 4. & q. 18. artic. 4. ad 3. & in 4. sentent. dist. 38. quest. 1. artic. 1. questiuicula 1. ad 5. gloss. in cap. quorundam, verbo mendicantium, de elect. in 6. & in cap. in verbo legimus, 18. q. 1. & in cap. de monachis, verbo discedere, 16. qu. 1. Nauar. com. 1. de regul. numero 31. & com. 2. numero 17. vers. questionis est. & de reudit. ecclesiast. q. 1. mon. 9. num. 1. & mon. 11. numero 1. & mon. 52. numero 1. & conf. 15. numero 12. sub tit. de Regul. in antiq. & conf. 6. numero 11. sub tit. de voto, in nouis, Conar. in d. cap. 1. numero 8. de testam. Valent. 2. 2. disput. 10. questio. 3. puncta 8. Fului Pacian. 132. numero 35. & 37. volum. 1. Henric. in sum. libro 10. de sacram. Ordinis cap. 32. §. 5. & caput. 13. §. 3. & libro 12. de matrimon. cap. 5. §. 5. in fine, & in com. lit. H. Grass. in decis. auren. p. 2. libro 3. caput. 19. numero 87. Molina de primogen. libro 1. cap. 10. numero 28. alt. Molina d. tract. 2. disput. 140. ad fin. sum. de aliment.

titul. 8. priuileg. 79. numero 99. Tapia in autben. ingressi, verbo sua, capite 6. numero 85. & verbo ideoque, nec de his, cap. em. numero 32. C. de sacrosanct. Eccles. Frater Emman. in sum. tom. 2. cap. 10. numero 4. & question. Regul. tom. 2. quest. 58. art. 8. Leksi. de iustitia libro 2. capite 40. dubit. 14. numero 113. Azor. institut. moral. par. 1. libro 12. cap. 7. q. 2. vers. profecto hanc quamuis, Pet. Ledesma in sum. p. 2. tract. 32. cap. 3. del stato de los Obispos concl. 25. vers. digolo tercero. nouissime sanch. in præcepta Decalogi tomo secundo, libro 6. capite 6. numero 8.

20 Quod quidem adeo verum est, monachum scilicet creatum Episcopum habere tantum administrationem omnium bonorum, ut etiam de patrimonialibus, aut propria industria acquisitis non liceat ei testari eo modo, quo id fas est Episcopis secularibus; ex ea ratione, quia paternam hereditatem, & quicquid aliud vndeunque acquirat religiosus Episcopus acquirat suæ Ecclesiæ cum sola administratione cap. statutum, 18. quest. 1. in fine, Molina d. dist. 140. ad fin. Azor. d. libro 12. cap. 10. q. 6. Nau. com. 4. de Regul. numero 6. Fr. Emman. tom. 2. q. 58. artic. 6. & tom. 3. q. 69. art. 4. Beller. disquisit. cleric. p. 1. tit. de bonis cleric. §. 8. n. 3. quauis in dubio essemus, nisi cõstet alteri voluisse acquirere Rota in vna Vercellen. donat. 28. Jun. 1610. coram Illustriss. Ludouiso, nunc Sanctissimo D. N. Gregorio XV.

21 Administratio autem morte finitur, ex qua testamentum incipit valere: ergo non est ei integrum disponere post mortem, quod sit per testamentum Grass. d. caput. 19. numero 87. & 88. Fului Pacian. d. consil. 132. numero 33. Nau. de reudit. quest. 1. mon. 9. n. 2. & q. 3. mon. 11. n. 1. Henric. d. lib. 10. c. 35. §. 3. in fine, & §. 4. Fr. Emman. tom. 3. q. 69. art. 4. sanch. d. c. 6. n. 10.

22 In vita tamen religiosus beneficiarius aut Episcopus, tam ample potest disponere, quam ample potest licite Episcopus secularis, ex Card. in Clem. 2. versicul. sed & tales, not. 1. de vita, & honest. cleric. Nau. de reudit. Eccles. q. 1. num. 81. in 1. editione, & q. 1. mon. 8. num. & mon. 33. un. 1. in 2. edit. & conf. 70. numer. 4. sub tit. de regular. in antiq. & conf. 13. numer. 4. sub titulo de statu monach. in nouis, Emman. s. 4. verbo religio, n. 46. Fr. Emman. tom. 2. q. 8. art. 8. Rota dec. 216. n. 13. p. 2. in nouiss. Grass. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 43. Anastas. Germon. de indultis Cardin. §. regularia beneficia, numero 47. Leksi. de iustit. lib. 2. c. 4. dub. 5. nu. 29. & cap. 41. dub. 11. n. 93. Molina d. tractat. 2. dist. 276. vers. religiosus in commentu. & tenuit Rota in vna Vercellen. spoliolum decimatertia Februarii. 1609. coram Illustrissim. Ludouiso, nunc Sanctiss. Domino nostro Gregorio XV.

23 Potest tamen Summus Pontifex licentiam concedere etiam monachis Episcopis, ut testentur, idque in praxi seruari defendunt plures citati à Nauar. in dist. cap. non dicatur, à numero quinquagesimo septimo. Dilect. de arte testandi, tit. 1. cautel. 4. num. 2. Molina dist. libro 2. cap. 9. numero 67. & c. 10. n. 30. Azor. insti. moral. p. 1. lib. 12. c. 9. q. ult. Fr. Emman. d. q. 69. art. 6. & 7. plures per sanch. d. to. 2. lib. 7. c. 8. a n. 45.

24 Et ideo Religiosus Episcopus obtinens à Pont. licentiam testandi, etiam ad opera pia, duplex impedimentum tenetur explicare, ut dispensatio legitima sit: alterum se esse religiosum: alterum autem se esse Episcopum, quod duplici hoc impedimentum ad testandum affectus sit, quod

intelligendum eſſe in caſu, in quo talis Epiſcopus vellet teſtari de bonis acquiſitis intuitu Eccleſiæ aſſerit *sanch. diſt. libr. 6. capit. 6. numero 11.* quia ſi vellet de omnibus patrimonialibus, vel propria induſtria acquiſitis per teſtamentum diſponere, ſufficit explicare ſe eſſe religioſum, quia huic teſtandi facultati non Epiſcopalis ſtatutis, ſed ſolus religioſus obſtat. Tenent *Conar. in cap. cum ex officijs. num. 8. de teſtam. & Granut. theorematiz. Soccin. lun. conf. 89. libro 1. quod licentia teſtandi à Papa Prælatiſ concediſſa morte Pontificiſ re integra expirat; ea ratione, quia hic actus odioſus eſt, & ideo morte ipſius auctoris extinguitur.*

25 Contrarium tamen verius eſt, vt tenent *Nat. conf. 647. libro quart. Burſat. conf. 29. libro 1. Nauar. in apologia quæſt. 3. monit. 8. numero 3. sanch. de matrimonio libro 8. diſputat. 28. numer. 82. Doct. Barboſ. in leg. diuortio, §. quod in anno. numero 20. ff. ſoluto matrimonio. Frat. Emmanuel. diſt. quæſtio. 69. artic. 6. Gonzal. gloſ. 12. in principio numero 35. & hanc opinionem ſequutam fuiſſe Rotam Romanam in vna Placentina facultatiſ teſtandi, 24. Ianuarij 1578. coram R. P. D. de Rubiſ, teſtatur Aloſ. Roci. in praxi aurea reſolutio. 386. vbi etiam in eadem Rotali deciſione dictum fuiſſe proſitetur Epiſcopum vigore facultatiſ teſtandi poſſe primum teſtamentum reuocare, & facere ſecundum, dummodo aliæ ſolemnitateſ requiſitæ interueſſent, reprobat etiam in hoc opinione *Conar. diſt. loco.* Mōdentur ex eo, quia in conceſſionibus gratioſiſ prout diſtinguuntur à litteriſ iuſtitæ, regula eſt receptiſſima morte concedentiſ, etiam re integra non finiri, l. ult. ff. de conſtitut. Principum, regul. decet 16. de regul. iuriſ libro 6. capit. ſi ſuper gratia 9. de offici. deleg. eodem libro. vnde cum facultatiſ teſtandi ſit conceſſio gratioſa, quamuiſ Princeps concedens re integra moriatur, expirare non debet, ſicut regulare eſt in quacunque conceſſione gratioſa.*

26 Nec denique expirat vigore prædictæ facultatiſ teſtamentum ſemel faciend, cum poſſit illud reuocare, & nouum toties, quoties ſibi placuerit, condere, vt ſecure tuerentur *sarm. de reſtit. eccleſ. p. 4. capite 4. à numero 3. Nau. eodem tract. quæſtione 3. monit. 11. numero 22. Doct. Barb. in diſt. §. quod in anno. numero 19. in fine, cum ſeg. Peralt. in l. ſi quis in princip. numero 94. ff. de legat. 3. Gutier. practica libro 3. quæſt. 48. numero 7. sanch. diſt. libro 8. diſp. 1. numer. 17. Frat. Emman. diſt. quæſtione 69. art. 5. Gonzal. diſt. gloſ. 11. numero 97. quorum fundamentum potiſſimum illud eſt, quod verba cuiuſcunque diſpoſitioniſ, quamuiſ maxime odioſæ, in dubio cum effectu ſunt intelligenda, argum. cap. relatiū 4. verſ. cum igitur de cleric. non reſid. cum hiſ, quæ Felin. in cap. inter ceteraſ, numer. 8. de reſcript. Hippolyt. in l. qui falſam, nume. 84. ff. de falſiſ, Rebuſſ. in l. hoc ſermone, limitat. 2. Sane teſtamentum tunc dicitur cum effectu celebratum, quando morte confirmatur, & immobile perfeuerat c. cum Martha, de celebrat. Miſſar. & ideo non primum, ſed ſecundum, cum quo teſtator moritur, dicitur cum effectu teſtamentum, vt per ſe patens eſt, igitur quamuiſ prædicta teſtandi facultatiſ odioſa ſit, non eſt de prima vice ſolummodo, ſed de illa, in qua teſtamentum plenum fortitur effectu, accipienda; eo maxime, quia intentio Principiſ concedentiſ fuit vtiliter eam facultatem elargiri ad effectu,*

vt vltima teſtantiſ voluntatiſ perfecte ad executionem perducatur, ſicut ille diſpoſuit, vnde neceſſariū oportet intelligere de illa teſtamenti factio- ne, quæ adimpletur, & ad perfectam executionem perducitur, qualis eſt omniſ, & ſola illa, cum qua teſtator moritur.

27 Vnde etiam colligitur licentiam teſtandi ſuperuenientem validum efficere prius teſtamentum abique ea factum, quia ſufficiens eſt ad eius valorem, vt habilitatiſ teſtandi adit tempore mortis, à quo robur ſumit, vt colligitur ex l. ſi quis filio exheredato, §. irritum, verſ. qua ratione, ff. de inſtituto rupto; quare hoc non eſt extendere diſpenſationem, ſed eam accommodare naturæ teſtamenti, quæ cum ea ſit, vt nihil cenſeatur conſummatum vique ad mortem, licentia ſuperueniens adeſt ante teſtamenti perfectionem, & ideo nil mirum ſi trahatur ad tempus præteritum, quo conſectum eſt, argum. l. talis ſcriptura, 30. in fine, ff. de legat. 1. & l. iubemus, ff. qui ſatiſd. cog. Igitur hanc ſententiam in monacho de licentia Papæ teſtante ſuſtinent Caſtr. in d. l. ſi quis filium, §. irritum numero 4. & ibi Imola numero 2. ac Bart. in fin. Anton. Gom. l. 42. Tauri num. 2. Nauar. com. 2. de Regular. num. 57. Tapia in authent. ingreſſi, verbo ideoque nec de hiſ, capite 1. num. 25. C. de ſacros. Eccleſ. Martenſ. l. 3. gloſ. 3. numero 4. tit. 4. libro 5. noue recop. Molina diſput. 146. in fine Flamin. de reſignat. lib. 11. quæſtio. 7. numero 90. Sanch. d. tom. 2. lib. 7. cap. 8. numero 60. Et quod quando Papa concedit Cardinali, vel Epiſcopo licentiam teſtandi de fructibus beneficiorum huiuſmodi licentia ſe extendat ad teſtamentum iam factum tenent Alex. & Imola in l. ex militibus, ff. de militari teſtam. quos refert, & ſequitur Aloſ. Roci. in praxi aurea reſol. 294. in fine.

28 Quo non obſtante priuilegio indubitati iuriſ eſt acquiſita ab Epiſcopo monacho poſt Epiſcopatum adeptum ab eo adminiſtranda eſſe, dum ſuperſteſ fuerit, & eo deſuncto non ad monaſterium, ſed ad Eccleſiam, cuiuſ eſt Epiſcopus, ea pertinere, vt probat *rev. in ca. xvi 18. quæſt. 1. vbi gloſ. verbo legitimus reſoluunt D. Thom. 2. 2. q. 188. art. 8. ad 3. Abb. in c. fin. n. 3. de Regularib. ſor. de inſtit. lib. 10. q. ult. artic. vltim. ad 3. Quod quidem verum eſt, quamuiſ iure hereditario ea bona poſt Epiſcopatum acquiſita ſint Molina d. tract. 2. diſp. 140. in fine, Leſſi. diſt. lib. 2. ca. 41. dub. 11. numero 92. Frat. Emmanuel tom. 2. quæſt. 58. art. 7. atque idem dicendum eſt de acquiſitiſ donatione, Leſſi. loco proximè citato, Azor. p. 1. lib. 12. c. 10. q. 6. & idem dicendum eſt de acquiſitiſ propria induſtria, & labore *Con. in c. x. n. 19. de teſt. Azor. d. q. 6. Fr. Emman. d. q. 18. art. 6.**

29 Proceſſit ſupradicta reſolutio, etiam ſi religioſus ille factus Epiſcopus ſit ex Minorum Fratrum Ordine, iſ enim factus Epiſcopus ius ſuccedendi parentibuſ, & agnatiſ, adminiſtrandique bona vndeunque acquiſita, dum vixerit, recuperat; quare ipſi mortuo ſuccedit ſua Eccleſia *Duenb. reg. 381. Tapia d. authent. ingreſſi, verbo ſua, cap. 6. n. 87. Molina d. diſp. 140. verſ. quando Religioſus Minor, Azor. d. lib. 12. c. 10. q. 6. & c. 15. q. 3. Qui à tempore confirmationiſ Pontificiæ incipit Eccleſiæ acquiſittere Fr. Emman. in ſum. to. 2. c. 70. n. 6. & q. Regul. tom. 3. quæſtione 69. art. 4. Verum Epiſcopum titulare monaſterio acquirere, ex eo quod nullam Sedem habet, tenent *Sor. diſt. quæſt. ult. art. ult. ad 9. Frat.**

Emmanuel d. art. 4. in fine. Sa verbo religio. numer. 52. Sed verius est eum acquirere Pontifici, quia solutus est omnino à Religionis obedientia, subestque immediate Papæ, Azor. d. capit. 10. questione 7. in fine.

32 Cum donatio causa mortis quoad effectum, & efficaciam accedat, & assimiletur ultimæ voluntati, licet quoad modum, & ordinationem contractui comparetur, ut probat *gloss. verbo legatum. in l. 2. in princ. ff. de dote præleg. quam Doctores passim sequuntur, ut per Clar. verbo donatio. q. 5. s. v. d. de alim. tit. 8. princ. 22. n. 26. Molina de primog. lib. 1. cap. 12. n. 16. Cardesio verbo donatio. m. 61. ideo licet Episcopi de bonis intuitu Ecclesiæ quasitis testari non possunt, sic & donationem causa mortis de eisdem facere non valent.*

33 Inter viuos tamen possunt donare, etiam non modice, & in profanos vsus. *Molina Theolog. disput. 148. concl. 4. alt. Molina de primog. lib. 2. capite 10. numero 33.*

34 Sed obstat difficilis text. in cap. ad hæc, vers. viuentes, de testam. quatenus probat beneficiarios viuentes & in ægritudine constitutos posse facere moderatam donationem de bonis per Ecclesiam quasitis, non per viam ultimæ voluntatis, sed intuitu elemosynæ; cum enim ex dictis constet illos dominos esse sic acquiritorum, & proinde de illis posse disporre in quocunque vsu, excepta ultimæ voluntate, videbatur dicendum non solum facere posse moderatas donationes, & elemosynæ intuitu, sed etiam non moderatas, & alio respectu præter elemosynam, quod tamen text. ille aperte negat. Quare *Molina de primog. d. capit. 10. numero 40. & 42. intelligit rex. non agere de bonis quasitis à beneficiario intuitu sui beneficii, sed de bonis ipsius Ecclesiæ, quod non conuenit litteræ textus, neque id asserunt Doctores, quibus Molina hoc imponit. Nauar. igitur d. questio. 1. m. 81. & post eum Molina Theolog. d. tract. 2. disput. 148. numero 6. respondent argumentum à contrario sensu, quod ex eo deducit, scilicet, permittitur moderata donatio in infirmitate intuitu elemosynæ, ergo non moderata alio respectu prohibetur, admittendum non esse, contra rationes, & iuris fundamenta, quæ contrarium concludunt. Sed mirandum est negare Nauarum hoc argumentum à contrario, in hoc text. cum ipse eam sequatur sententiam, quod beneficiarij non sint domini reddituum suorum beneficiorum, ea enim posita recte sequitur argumentum, textus permittit beneficiariis, qui domini non sunt, moderatas donationes, ergo immoderatas videtur prohibere.*

35 Quare à communi Doctorum interpretatione non videtur recedendum, qui resoluunt beneficiariis in ægritudine constitutis non licere immoderatas facere donationes, neque alio respectu, quam elemosynæ propter præsumptam fraudis suspicionem, ita *Abb. in d. cap. ad hæc in fine, Anchar. numero 6. Imola & Cou. ibi. s. v. m. p. 4. capit. 4. numero 6. Cum enim beneficiarij de dictis bonis lege Canonica testari prohibeantur, qui in ægritudine constitutus maximas fecerit donationes, merito in fraudem legis prohibentis testamentum censendus est facere donationem, ut in simili probat *tex. in l. filia mea. ff. soluto matrim. & in cap. de his de sepult. alias illudoria maneret legis Canonice**

prohibitio, cum facile clericus de bonis per Ecclesiam quasitis, & de quibus per ultimam voluntatem disporre non potuit, moriens iam se donare pronuntiaret: & iuxta hæc intelliges doctrinam *glossæ verbo referuari in d. cap. presenti, dum beneficiarios in infirmitate constitutos æquiparat usufructuariis ad effectum ne possint testari de quasitis per Ecclesiam, quæ communiter recipitur secundum Molinam d. capite 10. numero 83. atque ita fit clarissimum excepta dispositione per viam ultimæ voluntatis, vel quando in fraudem legis prohibentis immoderatas donationes in ægritudine facit, beneficiarios posse in quocunque vsu de redditibus suis disporre; ideoque Pontificem solum inuenta tempore mortis præcipere ut futuro successori referentur, non vero viuenti Prælato idem præceptum imponere.*

36 Denique non abs re quæri poterit an Episcopus habens patrimonium possit illud conseruare, & redditus ecclesiasticos in vsus profanos expendere? in qua questione affirmatiuam partem sequuntur *Imocen. Abb. & Doctores ut per Deci. ibi numero sext. in cap. Episcopus, de præbenda. Felin. in cap. postulasti numero 6. de rescriptis, refert plures, quos sequitur Couar. in d. cap. 1. de testam. numero 2. Sor. de instit. libro 10. questione 4. artic. 3. Nauar. de redditib. questione. 1. numero 78. Horda de incompatib. benesic. cap. 18. numero 45. s. v. m. d. tract. par. 1. cap. 1. numero 18. Mench. illustriss. cap. 105. numero 9. Menoch. de arbit. casu 145. numero 5. Molina d. tract. 2. disput. 145. plures per Cened. ad Decretal. collect. 33. numero 4. Bellet. disputat. cleric. p. 1. tit. de bonis cleric. §. 1. numero 11. & §. 6. numero 7. vers. nemo clericus. Pro quibus primo illud expenditur quod unusquisque licite percipit & expendit illud quod suis laboribus, velut iusta merces, deputatur, iuxta illud *Pauli 1. ad Timoth. 3. dignus est operarius mercede sua, & Math. 10. dignus est operarius cibo suo, & 20. voca operarios & redde. cap. cum secundum, 16. in princ. de præb. ne alias sequatur absurdum, quod vel cogatur quis propriis stipendiis militare contra cap. charitatem in fine 12. questione 2. vel cogatur de proprio facere beneficium contra cap. precarie prope finem 12. quest. 2. refert *gloss. pen. in cap. unico de cleric. agrot. in 6. Sane redditus Episcopales debentur Episcopis, veluti merces suis laboribus deputata, bonus tex. in cap. pen. ibi clerici omnes, & ibi, stipendia sanctis laboribus debita, 1. questione. secund. dist. cap. cum secundum, cum similibus & hoc est quod voluit Caietan. secunda secunda questione 185. artic. 7. ad 3. dum inquit præbendam se habere, ut proprium clerici, vel Episcopi bonum: igitur si Prælatus habeat patrimonium licite poterit illo conseruato redditus Episcopales expendere.***

38 Quamuis contrarium teneant *Deci. d. numero 6. & Barbat. citari à Cou. d. num. 2. & Siluest. an sum. verbo simonia. quest. 16. Adrian. in 4. tit. de rescriptis. quest. 23. Palud. ibid. dist. 34. q. 3. Maior dist. 24. questione 21. in fine: quibus non multum opitulatur autoritas Hieron. in cap. clericos 1. quest. 2. ibi, quibus parentum & propinquorum nulla suffragantur bona: explota enim prima solutione de qua per *gloss. 2. ibi, & Couar. ubi prox. affirmantes procedere de consilio: confunditur namque manifeste per *tex. ibi dum habet sacrilegium com-***

mittere illos, qui cum suo patrimonio sustentari valeant, stipendia ecclesiastica in suos usus impendunt, quod tamen nullatenus commisisissent, si Hieronymus loqueretur de consilio, iuxta reg. cap. ult. vers. quod precipitur, ibi, offerentis arbitrium 14. questione 1. glos. reg. nullus 62. in 6. Planius ergo respondetur cum eadem glos. & Covar. d. numero 2. vers. prima, textum illum procedere attento tempore antiquo, quo bona Ecclesiæ erant solummodo destinata ad alendos pauperes Christianos, & clericos egenos, ut satis insinuat cap. certe 12. q. 1.

aduertunt post alios *set. d. art. 3. Sarmi. d. p. 1. capite 5. numero 17.*

39 Nec etiam in contrarium facit tex. in cap. illi autem 12. quest. 1. ad finem, quia facile respondetur procedere inspecto eodem tempore antiquo, quo Ecclesia Catholica, veluti nouum germen florescere incipiebat, & Apostolicis consiliis ita addita, ut multitudinis Christianorum esset cor vñ, & anima vna, omnia namque erant communia, nemo sibi aliquid proprium vindicabat, d. c. illi ad finem, refert plures, quos sequitur *Con. d. n. 2. prope finem.*

Laus Deo, & Beatissimæ Virgini ab Oliua, S. Damaso, & Gualtero patronis.

HIC ego diuino adiutus auxilio finem huius operis consequutus sum, portum tetigi, qui post exactos labores, & continuas in hac Curia lucubrationes illud ibi duobus sine intermissione annis institui, & ad optatum finem perduxì, præloq. mandauì. Extulit aliquando me oratio, ac longius, quàm destinaui, traxit; nonnunquam vero aliqua præterij, veritus ne ob nimiam prolixitatem lectori fastidium attulissem. Protestor tandem omnia, & quicquid hætenus scripsi habere eum sensum quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesiæ à cuius vero sensu, Catholica Fide, ac dogmatibus nullatenus deuiare intendo. Si vero aliquod erroneum verbum, etiam minimum (quod Deus auertat) huic operi apposuerim, detestor sane, atque ex corde respuo, nec illud peruerso animo meo me adiunxisse, sed inscitia potius, ignorantia, leuitate, aut incuria positum fuisse protestor, non quidem ut multi hæresiarchæ obtestati sunt, ut excusarent excusationes in peccatis, sed sicuti fidelis quisque, ac timens Deum protestari debet, ut eius verba præportent intimum cordis, mentisque desiderium, rectissimamque opinionem. Potui siquidem (ut inquit Augustinus lib. 1. de Trinitate) errare, sed hæreticus propterea non sum, nec ero. In vrbe hac die 16. Ianuarij 1623. qua & compositioni & totius operis impressioni vltima manus imponitur.

Augustinus Barbofa.